
Вісник Асоціації кримінального права України, 2015, № 2(5)

МОНІТОРИНГ КРИМІНОЛОГІЧНИЙ – визначена практичною необхідністю, наукова, заснована на пізнанні закономірностей розвитку певного явища або процесу система спостереження, вимірювання та оцінки їх станів у різні періоди. Зміст **М. к.** складають процеси отримання, обробки й аналізу необхідної для формулювання кінцевих висновків інформації.

Об'єктами М. к. є: 1) злочинність в єдності її стану, структури і динаміки; фонові для злочинності явища; 2) соціальні наслідки злочинності, її ціна; 3) детермінанти злочинності (як наявні, так і прогнозовані); 4) ступінь криміналізації суспільства в цілому, а також окремих соціальних груп; 5) індивідуальні злочинні прояви в динаміці змін в окремих складових їх механізми залежно від об'єкта посягання, способів, засобів і мотивів вчинення злочину; 6) стан протидії злочинності; 7) стан і тенденції розвитку науки кримінології.

Види М. к. За об'єктом спостереження виділяють **М. к.** злочинності (з подальшим поділом видів за показниками злочинності), фонових явищ, криміногенних факторів (із подальшим поділом за рівнем та сферою їх відтворення), ступеня криміналізації суспільства (моніторинг рівня й структури суспільності, латентної злочинності, поширення елементів кримінальної субкультури, маргіналізації суспільства, криміналізації влади), індивідуальних злочинних проявів, стану протидії злочинності, тенденцій розвитку науки кримінології. За інформаційно-пошуковою спрямованістю виділяють **М. к.:** а) прогнозний; б) експериментальний; в) оціночний. Залежно від різновиду та специфіки джерел кримінологічної інформації виділяють **М. к.:** а) засобів масової інформації; б) системи офіційної державної статистичної звітності; в) громадської думки; г) експертної думки; д) наукових досліджень; е) нормативно-правових актів і їх проектів; є) кіберпростору. З організаційно-процедурних позицій виділяють **М. к.:** а) умовно динамічний; б) умовно статичний; в) конкурентний; г) порівняльний. За підставами запровадження виділяють базовий та проблемний **М. к.**

Стадії М. к. – певний алгоритмізований безперервний технологічний комплекс взаємозв'язаних і взаємообумовлених дій, спрямованих на вирішення завдань у сфері протидії злочинності: 1) домоніторингова стадія, що включає попередню орієнтацію у формі визначення цілей, завдань, гіпотез і термінів; підготовку дослідницьких засобів, прийомів і методів, вивчення й адаптацію методики під конкретні умови спостереження, здійснення попередніх моніторингових досліджень із метою перевірки і вдосконалення умінь, навичок, а також окремих методичних положень і рекомендацій; 2) діагностична стадія, що включає збір початкової інформації у формі спостереження й аналізу даних про процеси та явища, які впливають на розвиток факторів, пов'язаних з об'єктами вивчення, їх опис у ретроспективі; проблемний пошук, коли виокремлюються характеристики дійсного стану певного явища або процесу для встановлення перспективних проблем, виявлення їх тенденцій; 3) оціночна стадія, що включає нормативний моніторинг, коли відбувається накладення на виявлені проблемні моменти можливих засобів їх вирішення, виходячи з наявних нормативів ресурсів, сил і засобів; оцінка обґрунтованості попередніх етапів і достовірності моніторингових висновків; розробка рекомендацій щодо оптимізації відповідної діяльності, вибір напрямів і форм впливу на негативні тенденції; 4) постмоніторингова стадія, що включає розробку заходів корекції негативних тенденцій явищ і процесів, виявлених в об'єктах моніторингу, з метою мінімізації або нейтралізації їх дії, а також відповідне їх організаційне оформлення; надання моніторингових висновків у формі, що зумовлює можливість їх подальшого використання для потреб практики; контроль за здійсненням відповідних заходів, оцінка ефективності і можлива їх корекція у разі потреби.

Лит.: Бандурка О. М., Литвинов О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності. – Х., 2012; Блажівський Є. М. Моніторинг протидії злочинності в Україні. – Х., 2013.

О.М. Литвинов